

Chapter: Ps 4

Q.1 दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय लिहा.(PS)

2

- 1 शेतकरी चळवळीची ही प्रमुख मागणी आहे.
अ. वनजमिनीवर लागवड करण्याचा अधिकार मिळावा ब. शेतमालाला योग्य भाव मिळावा
क. ग्राहकांचे संरक्षण करणे ड. धरणे बांधावीत

Ans शेतकरी चळवळीची **शेतमालाला योग्य भाव मिळावा** ही प्रमुख मागणी आहे.

- 2 शेतीचे उत्पादन वाढवण्यासाठी आणि अन्नधान्याबाबत स्वयंपूर्ण होण्यासाठी करण्यात आली.
अ. जलक्रांती ब. हरितक्रांती क. औद्योगिक क्रांती ड. धवलक्रांती

Ans शेतीचे उत्पादन वाढवण्यासाठी आणि अन्नधान्याबाबत स्वयंपूर्ण होण्यासाठी **हरितक्रांती** करण्यात आली.

Q.2 पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.(PS)

2

- 1 भारतातील शेतकरी चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Ans i. भारतातील शेतकरी चळवळ ही एक अत्यंत महत्त्वाची चळवळ आहे.
ii. ब्रिटिशांच्या राजवटीत वासाहतिक काळातील सरकारच्या शेतीविरोधी धोरणामुळे शेतकरी संघटित होऊ लागले. बारडोली, चंपारण्य, खोतीचा प्रश्न या शेतक-यांच्या चळवळी झाल्या. या चळवळींच्या प्रेरणा महात्मा फुले, न्यायमूर्ती रानडे आणि महात्मा गांधी यांच्या विचारांमधून घेतल्या जातात.
iii. शेतीविषयक काही सुधारणा झाल्या. (उदा. कूळकायदा, कसेल त्याची जमीन इ.) परंतु हरितक्रांतीनंतर मात्र शेतकरी चळवळ अधिक क्रियाशील आणि परिणामकारक होऊ लागली.
iv. परंतु त्याचा गरीब शेतक-यांना फायदा झाला नाही व शेतक-यांमध्ये गरीब आणि श्रीमंत असे वर्ग निर्माण झाले. त्यांच्यातील असंतोष वाढला व शेतक-यांच्या आंदोलनाला सुरुवात झाली.
v. शेतकरी चळवळीच्या काही प्रमुख मागण्या पुढीलप्रमाणे आहेत:
शेतमालाला योग्य भाव मिळावा, शेतीला उदयोगाचा दर्जा मिळावा, स्वामीनाथन आयोगाच्या शिफारशी स्वीकाराव्यात, कर्ज माफी, कर्ज मुक्ती, आणि राष्ट्रीय शेतीविषयक धोरण या शेतकरी चळवळीच्या प्रमुख मागण्या आहेत.